

Dr. F. Goršič / Dušanov zakonik v slovenščini¹

Najnovejše izdanje ljubljanske juridične fakultete, tretja knjiga učbenikov, ki leži pred nami, je vzlic skromni obliki znamenit dogodek. Po raziskavah slovenskega prava in sodstva znani univerzitetni profesor dr. **Metod Dolenc** je na naš jezik preložil in prvi sistematsko obdelal zakonik cara Štefana Dušana Silnega (DZ), ki je zakonodavni višek sijajne dobe srednjevečne Srbije s saborov v Skoplju (l. 1349.) in v Seresu (l. 1354.). Naša mlada pravna veda prej ni bila kos nalogam, ki jih ima radi tega slavnega spomenika srbskega prava. V dogmatskem pogledu je naša znanost še na pusti celini, ki se jo je orati lotil pisatelj. V pravnozgodovinskem oziru je sicer to in ono že obavljeno, a dela je še obilo. Zasluga na tem, kar je, gre tukaj **Stojanu Novakoviću**, **Jirečku** in drugim, ki jih je navedel pisatelj, zasluga pa gre v izdatni meri tudi **Bogišiću**, ki ga je avtor kar znemar pustil, da si bi se bil pri njem okoristil (Pisani zakoni na slavenskom jugu 1872). Mnogo bo tudi prilik, da navedem i **Jirečkovo Istorijo Srba v Radonićevi** dopolnitvi kot nadaljnji vir, ki ga v knjigi pogrešam.

Za dogmatsko in sistematsko obdelavo si je pisatelj priredil moderno motrišče pravnikov sociologov, ki ga v predgovoru krepko podčrtava. Gre mu brez dvojbe za neizgovorjeni aksiom, da se mora dogmatika vsakega pravnega spomenika prilagoditi časovnemu duhu dobe, ki je spomenik spočela. Menim, da je treba v okviru tega načela in nazora tolmačiti pisateljevo geslo, da briga njega kot dogmatika le vsebina vira, ne vir kot tak. I občenemu i pravnemu sociologu morata biti obe panogi, dogmatika in pravna zgodovina enakovredni pomožni vedi. Nikari pomena ene, znamenitnice, forsirati v kvar druge, manjvrednice! Dejansko pisatelj svojemu geslu ni sledil, zakaj in če bi bil pravnozgodovinski uvod sploh opustil ali pa bi ga bil vsaj bolj skrčil. Ker je sociologija prava še veda brez izkustva, je pač težko, sila težko najti pravo mejo, ki ob njej načelno porečeš: od tu dalje je pomoček balast. Pisatelj, sam

¹ Dušanov zakonik. Primerjalni prikaz pravnih razmer po Dušanovem zakoniku in po istodobnem germanskem pravu s posebnim ozirom na Slovence. Spisal dr. Metod Dolenc, univ. profesor, član stalnega zakonodavnega sveta. V Ljubljani 1925. Založba Zvezne tiskarne in knjigarne. Stran 224. Cena broš. Din 75.—, vez. Din 85.—.

pravni zgodovinar, je podzavestno previdneje ravnal, nego je bil napovedal. Prav je tako, zakaj bojim se, da bodo njegove misli o pomenu viroslovja (fontologije) za pravoslovje izkoristili zoper sociološko metodo zlasti tisti, ki za to metodo še niso dovzetni. Piscu bodo očitali i glede splošnega pomena DZ i glede zgodovinskega orisa zakonodavstva do 15. stoletja, da je njegov Uvod prepričala uvedba; izrabljajoč njegove besede bodo kazali na to, da pri sociologu ne sme biti dogmatika sama sebi namen; zlasti pa bodo opozarjali, da je knjiga učbenik, ki bodi v njem vse tisto, kar je treba vedeti za izpit. Zdi se mi, da bo pisatelj svoje stališče težko branil proti taki kritiki vsaj v nekaterih točkah, n. pr. v točki, da sploh ni navedel vzrokov, zakaj je zakonik proizšel (neumevno je zares, da se ni pobavil z glavno mislijo Dušanovega pisma ob izdanju zakonika, kadar je skriti pasus tega pisma o «malih ljudeh» izkoristil, str. 57), dalje, da se je premalo ukvarjal s postankom zakona (str. 7) ter da se ni dovolj pečal z rokopisi DZ, ker jih omenja kar mimogrede (str. 7, 148, 151), mesto da bi bil po načinu šafařikovem, Bogošičevem navedel razred krajših tekstov i prvotnega i preinačnega sloga ter razred daljših tekstov.

Prav dobro gáti zevajočo vrzel v srbskem pravu novi ta, po Novakovičevi izdaji prirejani sistem DZ, ki je oprt tu in tam tudi na tekste drugih rokopisov. Za tehnično posrečeno moderno delo je beograjska pravna fakulteta pisatelju zaslugu popolnoma priznala.²

Izpraševalci pravnozgodovinskih predmetov in slušatelji prava so veseli tega «učnega pripomočka za študij vsaj majhnega dela jugoslovanske pravne zgodovine». Glavna svrha knjige je morala biti merodavnim faktorjem ukaz, da naj delo izide v slovenščini. Baje bo radi tega knjiga nedostopna večjemu delu «naobraženih krogov vse države». Je-li pro- ali kontradokaz že tolikokrat naglašeno dejstvo, da Slovenci srbohrvaških znanstvenih del ne prevajamo več, marveč jih čitamo kar v izvirniku?

Radi knjižne bede, ki se ž njo bore slovenski slušatelji prava, je pisatelj na koncu vsakega poglavja, ki jih je šest, dodal manjše tiskano, zelo zrelo, poučno in duhovito paralelo *germanskega prava*. Na tesnem prostoru je zbral vprav velikansko gradivo. Skoro vse je v teh dodatkih, kar naj bi iz

² Prof. Taranovski v Arhivu za pravne i društvene nauke 1925, drugo kolo, knjiga XI., br. 2., str. 157—166.

področja nemškega prava znali slovenski kandidati v predmetu, ki se imenuje pravna zgodovina južnih Slovanov.³

V prvi red slovenskih del dviga pisateljevo publikacijo novost, da so pri nemških vzporedbah povsod navedeni tudi slovenski pravni običaji, ki jih je bil pisatelj v prejšnjih spisih sam mnogo dognal, deloma pa zbral iz pičlega slovstva. Regresivno zaključevanje (str. 106) je zares ustrezno sredstvo, boljše od analogije, ker lušči iz pozitivnega gradiva poznejšega časa like pravnih uredb prej minule dobe. Zato pomenja ta metoda najbolj varni način zaključevanja. V posplošnjevanju s pomočjo analogije in zlasti v zaključevanju a posteriore ad prius, v sintetski metodi, je pisatelj mojster. Koliko slovenskega prava in praslovanskih spominov je tako pričaral na svetlo! Ti dragoceni paberki podeljujejo knjigi značaj čisto domačega dela, ki ga bo, tu govorim po izkustvu, tudi inteligent-nepravnik navdušeno prebiral kakor ne izlepa kako znanstveno objavo. Žal nam bo seveda vsem, da se pisatelju ni bilo moči ozirati na hrvaško pravo. Razlogi njegovi (str. III.) so tehtni. Naloga bodi torej bratov Hrvatov, da sami poskrbe za vzporedbo svojega tisočletnega, močno se razrastlega prava s srbskim pravom!

V plastični sliki je pisatelj združil srbsko in nemško pravo, podelivši srbskemu pravu sistem, podvedel obe pravi «sistematično in sinoptično» pod vidik primerjanja ter vzporedil z njima preostanke slov. prava in sledove preobličenege tujega krajevnega prava, ki je veljalo med Slovenci. Ker bo pravna zgodovina i pri Srbih i pri Slovencih še marsikaj novega razkrila, ima pisatelj prav, da proglašja svoje delo za nezaključeno in le bolj za osnovo delu bodočega pokolenja, ali po mojih mislih mu ni treba toli poudarjati, da nudi nepopolno stvar. Hvala gre zasnovatelju, čeprav naslednik bolje izvede, pravi arabski pregovor, ki ga Vlad. Mažuranić citira v svojem pravnem slovarju (Dodatci, IV.).

Razlaga o delitvi dediščine (paterna paternis itd., str. 121) je nedoumna, preveč nedoločna. Takisto dijaki ne umejo nauka o poroštvu (str. 155), kjer je medli pasus vrhu tega

³ Je še drug izpitni predmet, ki se imenuje «Zgodovinski razvoj sedanjega javnega in zasebnega prava». V tem predmetu je treba pri nekaterih pravnih institutih znati nekaj več nemškega prava, zlasti zasebnega. Vendar sem mnenja, da niti v tej smeri zahteve ne smejo biti tako daljnosežne, kakor so na nemških univerzah.

radi dveh tiskovnih napak kar zagoneten. Da bravec ne bi mislil, da na Kranjskem več ni bilo, je treba naštevanje slovenskih kmetijskih sodov (str. 68) popolniti v smislu Kaspretovih izsledkov (O večah) z navedbo, da so bile okoli l. 1500. kmetijske večje tudi v Goričanah, trške večje pa v Radečah; škofjeloški pojezdi se pa ujemajo z goriškimi. Meševite sode (vide Jir.-Rad. I/50 in III/162, 168) bi kazalo vsekako točneje opredeliti ter razločiti meševiti obmejni sod (mešoviti pogranični sud) — ki je bil stara institucija na zapadu (Miroslavov dogovor l. 1190.) in se je zval stanak, stanicum (Bogišič, Stanak po dubrovničkom zakoniku od 1272. g.) — od meševitega sode, ki ga je Štefan Uroš II. Milutin uvedel z dvema sodnikoma, izmed katerih je bil eden Srb (v saških občinah Sas), drugi pa Dubrovničan; toda še za vlade istega kralja nastane iz dvojice kolegij «meševita porota», po polovici srbska, po polovici «inoverska», ki dobi za Štefana Dušana ime «svedoci», za kneza Lazara pa ime «sudije». Opis pristava (str. 74), dosti manj plastičen ko pri Jirečku (III/140), bi bil boljši, ako bi bil sistematsko izravnano s parcem (str. 65) in hkrati sinoptsko vzporejen s pravdačem in besednikom (str. 78); tako pa je preveč razmetan. Krvna osveta (str. 140) je vredna boljšega sistematskega pregleda (glej Jir.-Rad I/52 in III/157), posebej pa še dopolnila, da je za smrt v vojni po sklenjenem miru vršila krvno osveto le vlastela v Bosni. Ne morem se misli iznebiti, da pobija pisatelj Jirečkov nauk o carskih sodijah (str. 84) pod vplivom podzavestne analogije s krvnim sodnikom (Bannrichter). Menim pa, da to oporekanje ni osnovano, saj je Štefan Dušan izvedel globoko-sežno in splošno sodsko reformacijo, da bi osredotočil in ojačil stališče samemu sebi (carjevi rezervati!); DZ pa je bil ustvarjen ravno za nove carske sodnike in naslovljen nanje. Bilo jih je menda dovolj tudi po deželi, četudi so bili morda čefalije bolj redko nameščeni. Vse, kar pisatelj navaja iz DZ, ne govori proti Jirečkovemu nauku, marveč krepko zanj. Meni se zdi stvar dognana.

Udava je bila srbski običaj, da je upnik dolžnika še pred sodbo sam ali s pomočjo sodišča prijel in ga držal v okovih, dokler dolga ni plačal (Jir.-Rad. III/141). Ta partija (str. 150) se je pisatelju manj posrečila. Radi dolgov so zapirali dolžnike zgolj v primorskih mestih. Dubrovničani pa so se od njega dni pritoževali ravno proti ukavanju, preden je sodba izrečena. Pritoževali pa so se tudi proti nesodnim represalijam

(pressalia, izb n b, preouzb m b), ker so Srbi mesto dolžnika često prijeli kar prvega njegovega rojaka, ki jim je prišel v roke. Z razlago o zaručenju v čl. 92 (str. 131) se sicer strinjam, ne pa z mislijo, da je zaručenje v čl. 121 (češ, prehajalni glagol!) «izsiljevanje obljube, spondere». Zdi se mi celo, da je pisatelj v čl. 84 izraz «ruka» prav tako netočno prevedel z besedo «zajamčevanje» (morda ga je zavedla okoliščina, da se navaja izraz ruka tudi kot «taksa za jemčenje», Jir.-Rad. III/141, posebej pa ugovarjam proti obliki «zajamčevanje» kot slovniški tvorbi), kakor je, po gornjem, udava z izrazom «samovoljno zapiranje» napačno prevedena (zakaj pisatelj ni kar pustil izrazov ruka in udava?). Samostalnik zaruka f. = sequestratio, pignoris capio, pravno odvzetje stvari za razdolžitev po sodu prisojene terjatve, glagol zaručiti, dovrš. = obaviti ta čin (glej VI. Mažuranić, str. 1659) in pridevnik zaručan = occupatus, «kad tko što drži u rukama» (ib. str. 1660), skrivajo v sebi prvotni pojem samopomoči, odtod prihaja potem preneseni pomen «zaručenje» = nuptiae, sponsalia, pa dalje izpeljanke zaročenec itd. Gre torej za neko držanje v rokah, za s a m o p o m o č, slično tisti samopomoči, ki je navedena v čl. 92: zajetev svojih ljudi ali tujih trgovcev, da ne gredo na carjeva tržišča. Nadaljnji odstavek se tam glasi: «Naj gre vsak svobodno», češ: ne brani samolastno, ne zadržuj! Primeri tudi Srpski Rječnik Vuka Št. Karadžića (str. 676): «zla me ruka ručila». Niti v čl. 84 ne gre za jamčevanje (Novaković) ali za zabrano prič (Poličević), nego zopet le za prepovedano samovoljo (confer die Handanlegung, Ergreifung) z ujetvijo (ruka) in ukavanjem (udava). Z ozirom na prvi stavek čl. 84 se mi zdi moja razlaga popolnoma logična: zanj, ki je izvlekel (ne p o vlekel) železo iz kotla, ni več ne sodbe niti pravedanja, in če je opravičen, niti ne sodnih stroškov; zanj pa, ki je na sojenju, bodi zgolj sodba in proces, ne bodi mu pa niti ruke niti udave, t. j. nikakršnega samovoljnega preganjanja več. Udava je morda pri tem specialni običaj proti tujcem, ukavanje; ruka utegne biti zajetev zlasti domačinov, če pa tudi tujcev, pa gotovo brez ukavanja in morda sploh v drugi obliki nego v tej, da je ujetnik zavarovan v hiši kakega zasebnika.

Nejasnost v čisto jasno stvar prinaša opomba, da so posamezne rodbine isto kakor i n o k o s n e k u č e (str. 112). Bogišić je v svojem znamenitem delu o kmetski rodbini pri Srbih in Hrvatih krivdo na pojmovni zmedi naprtil nesposobnemu

srbskemu zakonodavcu, kajti enovita kmetska rodbina, ki jo narod imenuje inokosna ali inokoština, je prav tako združna kuća kakor skupnost več rodbin ali oseb. Razlika je čisto drugje, namreč med inokoštino pa meščansko rodbino. Bogišić navaja pet točk (vtesnjeno je odrejevanje o imovini inokoštine inter vivos, slična utesnitev velja za smrtni slučaj, očetovo gospodarstvo je omejeno, pri delitvi dobi oče enak delež kot sinovi in po očetovi smrti traja skupnost dalje pod novim gospodarjem). Med univerzalno teorijo (str. 114), ki bi jo z ozirom na Švico (Gemeinderschaft, Gemeinschaft zur gesamten Hand) popolnil z imeni Gierke, Heusler, Hübner, zlasti pa Max Huber in Cohn, pa med tako zvano jugoslovansko teorijo z variantama I. Peiskerja in I. Strohala bi bilo ustaviti «slavenofilno» teorijo S. S. Bobčeva (glej njegovo študijo o bolgarski čeljadni zadrugi 1907), ki kulminira v aksiomu: zadruga je bila v starini pri vseh Slovanih, dandanes je še pri Jugoslovanih. Ne razumem, zakaj meni pisatelj, da vprašanje izvora zadrug še ni rešeno, saj je sociološki pridobitek varno dognan, da korene vse hišne zaednice v združni osnovi narodov, v lastnosti torej, ki je imajo Jugoslovani mnogo. Dobro bi bilo omeniti, da poročilo o «kućah» v DZ (čl. 52, 66, 70 in 71) ni najstarejši glas o zadrugah, marveč da se «compagnia fratrum» navaja že v libru statutarum civitatis Ragusae z dne 15. maja 1272. l., pa tudi v istodobnih poveljih in hrizobulah srbskih kraljev. Potrebna, da se revidira, je tudi razlaga o zgodovinskem razvoju Ljubljane (str. 55). Stare Ljubljane v prvem obzidju (do l. 1416.) ni tvoril zgolj Stari trg nekako od Hradeckega mosta do vhoda v Florjansko ulico, marveč mesto je segalo do konca te ulice, zakaj Karlovška ali tako zvana Pisana vrata so bila na južnem koncu mesta pri vhodu v Florjansko ulico (glej nemško pisano Vrhovčevo monografijo o ljubljanskem mestu iz l. 1886., str. 10 in nasl.) tako, da je bila Pasja ulica (sedaj Vožarski pot) še v mestnem obzidju. Prav tako bi bilo treba naznačiti glavne razvojne periode Ljubljane: Stari trg — Novi trg — Glavni trg — predmestja, da bo razlaga dosegla nivo rečene Vrhovčeve kulturnozgodovinske slike.

Pri paraleli saških rudarjev na Srbskem pa laških rudarjev na Slovenskem bi bilo morda res umestno razmišljati o etimologiji nekaterih krajevnih imen v Sloveniji n. pr. imena Fužine f. pl. (Hammerwerk), toda krepko bi se

bilo treba zoperstaviti izkušnjava, ki je pisatelja zapeljala v ljudsko etimologijo, po kateri je slično doneči imeni Sasim-polje in Saška reka vzporedil ob slovenski imeni «Lahovče (Laško?)», češ, to sta rudokopa, ki sta dobila ime po laških rudarjih (str. 57). Da poteka krajevno ime Laško in cela kopa sličnih krajevnih imen na Slovenskem od besede laz, je do konca dognana stvar. Lahovče in Nasovče v kamniškem okraju, ki nikdar niso imele, ne te ne one, nobenega rudnika, so naselbine Uskokov (dr. Jos. Mal, Uskočke seobe i slovenske pokrajine). Lahovče so selo Vlahovičev (primeri stanovniško ime Lah, t. j. [V]lah in Lap), Nasovče pa so morda zadruga Nuvsičev (sedaj ima ta priimek obliko Mušič).

Dasi nam je doslej za pojem baština, aviticum zadoščal naziv dedina, dedovina, je baština v tej knjigi novoprevedena z daljšim in manj točnim terminom dedna očevina (patrimonium avitum). Ker se drži tega rekla bolj poudarek izvora ko svobodne podedljivosti — primerjaj patrimonium, das väterliche Erbe, pa tudi patria, die Heimat —, je bil prilastek dedna očevina potreben. Pisatelj pa sam opušča deloma očevino — glej dedno kmetijo (str. 67) — deloma pa njen prilastek, govoreč n. pr. o očevinskem imetniku (str. 45), skratka, moč novega oznamenila ni ravno presilna. Vprašanje je tudi, ali nam je treba srbsko «imanje» (stas, *иманѝе*) nostrificirati z obliko imenje iz slovenskega prevoda gorskega zakona. Prvič menim, da če ni sile, nikarmo ne uvedimo nikoli nobene zastarelke, ki ni v skladu s slovnico ali tudi le s sedanjo razvojno stopnjo našega jezika; drugič pa trdim, da imamo za pojem posestvo, bona pl., da Gut, kar celo kopo besed: zemljišče, kmetija, dedina ter tri inačice, izpeljane od glagola imeti, imetje, imetek in imovina. Arhaizma imenje nam pač ni treba, dasi je v Plet. zabeležen. Končno bi pa terminus imenje tudi odklonil iz nadaljnjega razloga, da bi se ognil zmedi, ki je že za petami, zakaj pisatelj je dedinarja (baštinika), kakor sem že prej naznačil, povišal za «očevinskega» imetnika (str. 45); običajnega imetnika ali imetelja pa je naredil za — posedovatelja (str. 127); oboje brez potrebe. V knjigi, kakršna je ta, so novinke potrebne; neologizmi so celo bistven del osnutka. Ker ni mogoče vsega našteti, kar se je posrečilo tako, kakor n. pr. ustanovilo (die Satzung str. 128), dedno pobratimstvo (die Erbverbrüderung, str. 121), naj se pisatelj zadovolji s pavšalno pohvalo.

Včasih se mi zdi, da bi se našla boljša inačica n. pr. mesto nestalnih oblik «priznalnina» (str. 95) in «priznavalni davek» (str. 99) priznavščina, mesto otmice (str. 50, der Frauenraub) morda otimanje ali otimka. Dvomim, ali smemo repatriirati jemca (glagol: jemčevati!) kar v pomenu porok (str. 132). Prej bi potrdil naivno skovani Recljev ročin m. (die Handveste), ki ga kot arhaizem beleži tudi Pleteršnik. Zins (servitium) ni «služitev» (str. 67), marveč dača, davek ali davščina. Kmetje so dajali tlako in dačo. Tukaj je pisatelj prezrl letino, ki jo je Kaspret v spisu o večah odkril. Težko se je odločiti, ali je boljši izraz za Weistum pravorek ali navod (sc. starcev), pisateljevo «pravno napotilo» se mi zdi okorno (str. 107). Križ je s prevajanjem terminov Mutterstadt in Tochterstadt. Jaz bi bil za oznamenili matica pa novo mesto (tudi Hrvatje, n. pr. Maurović, pravijo novi ali filijalni grad), nikakor pa nista dobra naziva «matično (?) mesto» in «hčersko (!) mesto» (str. 108). Za nemško-pravni institut «die Auflassung» bi bilo bolje reči opustilo, n. (confer gori ustanovilo = die Satzung) kakor pa opustitev (str. 126), ki naj ostane opuščanje = omissio, die Unterlassung. Nepravilne so oblike preizročén (str. 10), prav izročén (überliefert), dediščinski davek (str. 99) mesto davek od dediščine, strankina sposobnost (str. 109) mesto sposobnost za stranko ali sposobnost, biti stranka (Parteilähigkeit), celo plačilnik (str. 155) mesto plačnik in progonstvo (proscriptio, str. 157) mesto izobčenje ali preklic.

Prostagma, t. j. listina v bizantinski obliki, se imenuje povelja, e. f. (Jir.-Rad. III/159; Bogišič, Pis. zakoni; Mazuranić str. 1060; Cigale 1853, str. 382, pravi patentu povelja), ni torej prav, da rabi pisatelj obliko povelje, n. Slovnčno nepravilna beseda podvrgavanje (str. 48) bi bila v pravilni obliki podvržba porabna, potem pa bi bila prikladna i za homagium (str. 48) i za commedatio (str. 24). O braku = die Ehe v protistavi k zakonu = das Gesetz je slovenska pravda zaključena z zmago braka. Die Missheirat je pisatelju «neskladni zakon», toda meni se zdi to ime prav tako pomanjkljivo kakor naziv «nepriстойna ženitev (možitev)» (Bartel); ali ne bi bilo bolje, ako bi rekli zla (blodna?) ženitev (možitev)? Prepovedani gozd (silva septa, der Hegewald) ne more biti «zabrana» (str. 70), nego zagaaj (Plet.) ali zagaajéniles (Bartel). Deželni sodnik mesto deželski sodnik je brž-

kone tiskovna napaka, ker piše pisatelj Kaspretove oblike deželsko sodišče (str. 95) in deželsko pravo (107). «Tisočstvo» (str. 96) naj bi bilo boljše tisočništvo (cf. stotništvo, desetništvo) ali pa tisočnija (stotnija, desetnija). Razpolagati za živa je dobro rečeno, ni pa dobro, ako vzporodim temu odrejanju inter vivos kar razpolaganje «za mrtva» (sc. mortis causa!), saj inter mortuos ni pravnega prometa; ostanimo torej pri izraževanju: za smrtni slučaj. «Zarubitev na prisilni način» (str. 129) je prisilna rubežen. Izloženje deteta (str. 155) naj bo boljše izpoložba, f., dočim je izložba — razstava.

Ne rečem, da ne bi smeli slovenščine s srbščino zbliževati, kadar bi šlo za nova pravna nazivala ali pa vsaj za taka imena, ki so revizije potrebna, nikakor pa ne smemo pomilovati (str. 157) mesto pomiloščevati, odredjivati (str. 96), osakačiti (str. 140) mesto pohabiti ali okrniti, niti nikar ne govorimo o rimokatolikih (str. 30) mesto o rimskih katolikih ter o livadah (str. 70) mesto o travnikih. Meropah se sklanja v slovenščini gen. meropaha, nom. pl. meropahi, ne pa gen. meropsa, dat. meropsu, pl. meropsi. Le v srbščini se izpehuje vokal v končnici: meropah, gen. meropha in nom. pl. potem seveda meropsi! Ne umem, zakaj naj bi pisali član (str. 28, 137) mesto člen, zanešen (str. 38) in vnešen (str. 100) mesto zanesen, vnesen ter celo ličiti (str. 54) mesto nalikovati = podoben biti, ki je že udomačena izposojenka srbohrvaška.

Germanizmov ima slog še več. So celi odstavki, ki so zgrajeni po nemško, n. pr. «iz določila o darovanju zemlje od strani carja vemo sicer, da se je to godilo z zapisom listine» (str. 130), ali odstavek, ki se začne z besedami: «Trdnjave napravljati so pričeli» (str. 98) itd. Kriva raba zaimkov in prislovov: nekdo pa kdo (str. 63 nasl.), kakšen in kak (str. 88 nasl.), naprej in dalje (str. 76 nasl.) ter v koliko (inwieweit) mesto koliko (str. 110 nasl.), dalje izrazi sramoteča kazen (str. 149), razmenišil se je (str. 156), pritekli dohodki (str. 99), oprasčati od česa (str. 99 nasl.), trčiti na kaj (str. 124 nasl.) mesto naleteti ali namestiti se na kaj, prinašati predpise (str. 78), purpurni plašč mesto škrlatni plašč (str. 17, ali je bilo treba bagrenico sploh prevajati?), trošiti krivo vero (str. 41, š je menda tiskovna napaka), — vse to je dokaz, da je pisatelj zelo v nem-

ški jezikovni sferi. Isto potrjuje nelepi obrat «o tem bo še govora» (str. 72 in dalje in infinitum), ki se mu včasih pridruži (v trdilni obliki!) bratec: «kar daje povoda» (str. 125). Laškim tožilnikom je pisatelj boj napovedal, kajti mnogo manj jih je v tej knjigi kakor v dosedanjih njegovih objavah, so pa še (str. 45: se vabi druge le s pečatom, dalje str. 74, 97, 150, 158). Določne in nedoločne oblike pridevnikov pisatelj ne rabi vselej pravilno (str. 18 nasl.), niti ni prav varen pri rabi predpon u— pa v— pri dovršnih glagolih n. pr. vkrasti, vropati, vdariti itd. (str. 127 nasl.). Krive so oblike: «nek» (str. 96) prav: nek i, instr. otroci (str. 59 nasl.) prav: otroki, stopinja (str. 62 nasl.) prav: stopnja. V celoti pa je jezik znatno boljši od jezika v prejšnjih pisateljevih publikacijah. Strani, ki so bile skrbneje redigirane, se zelo dobro bero.

France Bevk / Beg pred senco

(Nadaljevanje)

Ko je udaril vonj prve pomladi v sobo in so zacveli kostanji v globini dvorišča visoke hiše, sem začutil v svoj tesni kôti kakor godbo, ki je prihajala od bogvekodi. Ali je Chopin? Katera njegova mazurka je sladkejša? Čudovita vihravost je prešla v moje ude. Kakor da sem se izluščil popolnoma in oblekel novega človeka docela, je bil še ta občutek močnejši in odločnejši kot drugokrat. Kakor čmrlj, ki je zašel v poltemno sobo in išče izhoda...

Tiste dni sem srečal Tončko. Dolge dni sva se videla le na ulicah mimogrede, takrat sva se srečala v drevoredu.

Zahrepenel sem po nji. Prijel sem jo za brado in videl, da je tudi v njenih očeh veliko hrepenenja.

«Pridi jutri,» sem ji dejal.

In kakor da je teža padla na njena lica, je pomislila. Nato je prikimala, da pride.

Njenega pomisleka tedaj nisem razumel, sedaj mi stopa jasno pred oči. Bil sem jo pripravljen čakati vse vonjave večere in giniti v koprnenju. Saj je tudi samo koprneti lepó. V koprnenju utone grešnost. Vedel sem, da bom, kadar bo prišla, pokleknil pred njo, ona pa se bo smehljala z zagonetnim smehom. Dobra in lepa. Oklenila se bo mojega vratu, njeno telo bo gorelo. Kdo jo razume?

Dejala je, da pride, ni je bilo. Šest dolgih ur sem meril drevored in jo pričakoval vsako naslednjo minuto. Zaman. Bil